

Pla director de coeducació

**GENERALITAT
VALENCIANA**
Conselleria d'Educació,
Investigació, Cultura i Esport

ÍNDEX DE CONTINGUTS

1. INTRODUCCIÓ.....	3
2. CARACTERÍSTIQUES DEL PLA DIRECTOR DE COEDUCACIÓ.....	5
3. PRINCIPIS FONAMENTALS.....	9
4. EIXOS DEL PLA DIRECTOR DE COEDUCACIÓ.....	11
Eix 1. Formació inicial del professorat.....	11
Objectius.....	11
Accions.....	11
Indicadors de seguiment.....	12
Eix 2. Formació permanent del professorat.....	12
Objectius.....	12
Accions.....	13
Indicadors de seguiment.....	14
Eix 3. El currículum escolar.....	14
Objectius.....	14
Accions.....	15
Indicadors de seguiment.....	15
Eix 4. Materials curriculars.....	16
Objectius.....	16
Accions.....	16
Indicadors de seguiment.....	17
Eix 5. Els centres educatius.....	17
Objectius.....	17
Accions.....	18
Indicadors de seguiment.....	19
Eix 6. Valors democràtics i drets humans.....	20
Objectius.....	20
Accions.....	20
Indicadors de seguiment.....	21
Eix 7. Transversalitat.....	21
Objectius.....	21
Accions.....	21
Indicadors de seguiment.....	22
5. ANÀLISI DE DIAGNÒSTIC.....	24
6. SEGUIMENT DEL PLA.....	25
7. AVALUACIÓ DELS RESULTATS.....	26
8. COMISSIÓ DE SEGUIMENT DEL PLA DIRECTOR DE COEDUCACIÓ.....	27
ANNEX I.....	28
Legislació.....	28
1. Normativa estatal.....	28
2. Normativa autonòmica.....	41
ANNEX II.....	45
Proposta de model del pla d'igualtat de centre.....	45

1. INTRODUCCIÓ

La societat valenciana en general i la comunitat educativa en particular constaten contínuament que, només a través d'una revisió profunda dels ensenyaments que reben els nostres fills i filles des del primer moment de l'escolarització, es pot superar la dinàmica social que naturalitza i perpetua situacions insostenibles de desigualtat que desemboquen en segregacions en el mercat laboral, models de vida incompatibles dels àmbits productiu i reproductiu, falses polítiques de conciliació que no contemplen la coresponsabilitat, bretxes salarials, infrarepresentació de les dones en totes les esferes de la vida pública i, sostinguda per totes aquestes desigualtats, una cultura d'agressions sexuals i violència de gènere que només aconsegueix causar alarma quan acaba amb la vida de dones a les mans de les seues parelles o exparelles.

En matèria de polítiques públiques d'igualtat de dones i homes, l'educació és un dels àmbits que major regulació presenta. Són nombroses les normes legals que insten el sistema educatiu a treballar de manera activa per a aconseguir un model d'escola coeducativa, que supere l'escola mixta i que eduque en el desenvolupament integral de les persones, al marge dels estereotips i rols en funció del sexe, i en el rebuig a tot tipus de discriminació i violència.

El sistema educatiu és el recurs de socialització amb major potencial transformador que disposa la nostra societat. Al voltant d'aquest, tot està disposat perquè siga el motor que faça possible un canvi de paradigma que supere discriminacions de gènere estructuralment establides i normalitzades que sustenten i perpetuen unes condicions de vida per a les dones inacceptables en una societat democràtica. Es pot afirmar que, una educació igualitària, una coeducació com a model integral, és la política pública d'igualtat de major abast, ja que afecta tota la comunitat educativa en la qual, d'una o una altra manera, s'integren tots els agents socials.

En coherència amb l'anterior i, malgrat els avanços legislatius en aquesta matèria en el marc general, es constata, d'acord amb els indicadors resultat de les anàlisis i les investigacions més recents, que des del sistema d'ensenyament es continuen transmetent uns referents socials i una tradició de coneixement que no compta amb les dones, i que mantenen un sistema androcèntric i patriarcal que sotmet sistemàticament les dones i les deixa en una posició permanent de subsidiarietat i que adapta els rols de gènere a noves i subtils formes de masclisme, la qual cosa implica un greu dèficit acadèmic (un discurs mancat de rigor que no compta amb les aportacions de les dones, de tal forma que el relat històric del coneixement i la cultura que es transmet en l'aula queda esbiaixat) i en la formació d'una ciutadania democràtica.

De la mateixa manera es constata que la masculinitat hegemònica ha estructurat les identitats individuals i socials masculines entorn de la voluntat de domini, de control i dels processos d'organització social de les relacions home/dona sobre una cultura de jerarquització. Davant d'aquesta situació, en les últimes dècades, alguns homes han

començat a revisar la idea de masculinitat i a viure-la amb una perspectiva diferent i igualitària. Treballar les noves masculinitats en l'aula seria un pas fonamental per a previndre les violències masclistes i per a construir espais de respecte i igualtat.

Entenem, per tant, la coeducació com un procés educatiu que afavoreix el desenvolupament integral de les persones amb independència del sexe en el qual estiguen socialitzades i, en conseqüència, entenem per escola coeducativa aquella en la qual s'equilibren les mancances amb les quals l'alumnat arriba a l'aula a conseqüència del sexisme que impregna la societat; aquella en la qual s'eliminen tot tipus de desigualtats o mecanismes discriminatoris per raó de sexe, identitat i expressió de gènere, ètnia, diversitat sexual o familiar, característiques sexuals, procedència o classe social, i aquella en la qual les alumnes i els alumnes puguen desenvolupar lliurement les seues identitats en un clima d'igualtat real i sense cap tipus de condicionants o limitacions imposades.

La coeducació doncs, és una eina imprescindible per a aconseguir l'equitat i la meta de la igualtat d'oportunitats de dones i homes. Cal introduir en matèria educativa les pautes necessàries per a fixar els aprenentatges que permeten superar els factors de desigualtat real entre dones i homes des de la infància fins a la incorporació de les persones en la vida activa. Aquests fets comporten no solament el perfeccionament de les normes que sustenten el sistema educatiu i el seu coneixement, sinó la implementació ineludible d'un aprenentatge, individual i col·lectiu que ha d'establir-se sota una altra mirada plena sense biaixos de continguts d'igualtat. Per a superar la falta de coherència entre la igualtat legal i la igualtat efectiva, l'Administració educativa ha de posar els mitjans i recursos que permeten passar de la norma escrita als fets en les aules.

Per tot això, la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, en compliment d'una extensa normativa estatal i autonòmica, i motivada per una justificació ètica irrenunciable, ha decidit donar un ferm pas avant amb l'elaboració d'aquest Pla director de coeducació, mitjançant un procés obert i participatiu.

A aquests efectes, es va produir la constitució de la Taula de Coeducació, amb la col·laboració d'organitzacions, col·lectius i persones procedents de tots els nivells educatius, compromesos amb la coeducació i les reivindicacions per a aconseguir una educació igualitària i no sexista. Dins d'aquesta taula es van constituir diversos grups de treball per a abordar els principals eixos de forma especialitzada.

2. CARACTERÍSTIQUES DEL PLA DIRECTOR DE COEDUCACIÓ

El Pla director de coeducació, impulsat per la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, es dirigeix al sistema educatiu, de l'Educació Infantil al Batxillerat i la Formació Professional, així com als ensenyaments superiors de règim especial o l'educació de persones adultes. Amb aquest es persegueix avançar cap a un model d'escola coeducativa, inclusiva, i igualitària, que contribuísca a la transformació social en direcció cap a una societat lliure de discriminació per raó de gènere i que previnga la violència de gènere i masclista. Un model d'escola coeducativa basada en el desenvolupament integral de les persones, al marge dels estereotips i rols en funció del gènere, orientació sexual, identitat o expressió de gènere, que eduque en el rebuig a tota forma de discriminació i de violència de gènere i masclista, i que possibiliti una orientació acadèmica i professional no sexista, comptant amb la participació i la implicació de tota la comunitat educativa.

Per això, entre els seus objectius contempla la implicació de tota la comunitat educativa, especialment del professorat, com a estratègia global en la consecució d'un model coeducatiu que impregne la cultura, les polítiques i les pràctiques d'aquests, i s'integre en els aprenentatges de totes les competències, a través de metodologies eficaces que possibiliten el diàleg, les interaccions, la solidaritat, la igualtat i el respecte entre l'alumnat.

Tan fonamental com la implicació del centre educatiu és el de les famílies, les administracions i els mitjans de comunicació. La família ha de ser un eix fonamental per a posar en pràctica i col·laborar en el que estableix aquest pla director. La coeducació no és comprensible si una alumna o alumne, com a receptor en procés de desenvolupament i formació, rep missatges contradictoris sobre la igualtat, la no-violència, la mediació o la prevenció des de la seua casa i des del centre educatiu .

Des d'aquest Pla director de coeducació es pretén que aquesta perspectiva impacte en les estructures i en totes les persones que formen part de la comunitat educativa en el seu sentit més ampli. Les seues principals característiques són:

- 1.** Constitueix **un instrument de política educativa integral i un pla estratègic** per a aconseguir la coeducació, la detecció i la prevenció de la violència de gènere i masclista en el sistema educatiu.
- 2.** Té un **caràcter eminentment inclusiu**. Incorpora les claus perquè, de forma transversal, s'integre la perspectiva de gènere en el conjunt del sistema, en l'enfocament de cadascuna de les accions.
- 3. Proposa que hi haja relacions igualitàries** que ajuden a eliminar els prejudicis, estereotips i rols en funció del sexe amb la finalitat de garantir, tant per a les alumnes com per als alumnes, possibilitats de desenvolupament personal integral sobre la base de les seues identitats i no de models imposats.

4. Té com a propòsit la normalització d'un currículum coeducatiu, que proposa:

- a. Uns continguts acadèmics i extraacadèmics lliures de biaixos de gènere, per a evitar la perpetuació de rols i estereotips que generen qualsevol tipus de discriminació.
- b. Un llenguatge, uns espais i unes imatges inclusives.
- c. La inclusió de la genealogia de les dones, el reconeixement a la seua contribució social, científica, històrica i cultural al desenvolupament de la humanitat, la incorporació de competències d'aprenentatge i la reparació de les seues absències en el panorama cultural en totes les matèries i en tots els nivells educatius.
- d. Valorar l'àmbit reproductiu i de cures, i en l'àmbit productiu superar la segregació que produeix el mercat laboral a escala vertical i horitzontal. Això suposa les incorporacions de propostes i referents de conciliació i dels usos del temps vinculats necessàriament a principis de coresponsabilitat.
- e. Educar en valors de pau, igualtat, respecte i tolerància i llibertat dins dels principis democràtics de la convivència, com a estratègia preventiva de la violència de gènere i masclista, mitjançant activitats pràctiques on s'aprenega a comunicar-se amb respecte i acceptació de les diferències.
- f. Incorporar l'educació afectivosexual integral orientada al coneixement de la sexualitat, desenvolupament de les capacitats afectives i a pràctiques saludables de realització personal i relacions que eviten models de subordinació
- g. Afavorir eines per a afrontar els canvis legislatius i estratègics que es produeixen actualment en matèria d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes.
- h. Afavorir una orientació acadèmica i professional no sexista.
- i. Incorporar l'ensenyament d'habilitats i eines per a una lectura comprensiva i crítica dels missatges audiovisuals i, en general, dels discursos i productes dels mitjans de comunicació com un treball clau per a salvar la influència d'una cultura de masses sexista i estereotipada.
- j. Impulsar mesures tendents a garantir el respecte efectiu de la diversitat d'orientacions sexuals, així com l'acceptació de les diferents expressions d'identitat de gènere que permeten superar estereotips i comportaments sexistes, discriminatoris i violents.

5. Esmena les deficiències en els continguts de les diferents assignatures i matèries

del currículum, que actualment ofereixen una visió del món sense el saber i els assoliments de les dones, ja que no poden ser iguals als qui apareixen com a protagonistes de la història que les dones que s'invisibilitzen, s'exclouen, s'ometen o es neguen en el discurs.

6. Reforça l'autonomia i independència de les alumnes i els alumnes perquè tinguin un projecte de vida autònom i es puguin fer càrrec dels seus actuals i futures necessitats, tant en l'àmbit públic com en el privat, així com en el treball domèstic i en la cura de les persones. Així mateix, reforça la percepció crítica de l'alumnat que li dóna eines per a poder filtrar els continguts en qualsevol suport (mitjans de comunicació, xarxes socials, web, whatsapp...), amb continguts perpetuadors de desigualtats, dels estereotips sexistes o que suposen qualsevol tipus de discriminació.

7. La consolidació d'una maduresa personal, social i moral de les alumnes i els alumnes perquè puguin actuar de forma responsable, autònoma i preveure i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials.

8. L'orientació perquè l'elecció de les opcions acadèmiques i els itineraris professionals es realitzi lliure de condicionaments basats en el gènere, de manera que puguin generar expectatives en l'alumnat, independentment del seu gènere.

9. Contribueix a la continuïtat en el sistema educatiu de tot l'alumnat, evitant abandons primerencs, prestant especial atenció a l'eliminació de barreres de gènere, socials, econòmiques, culturals, ètniques, de diversitat de capacitats...

10. Estimula activament la prevenció de la violència de gènere i de totes les violències que tinguen el sexisme en l'origen, la qual cosa implica la detecció primerenca de casos de violència contra les dones des de la **sensibilització i la formació efectiva en gènere**.

11. Proposa mesures d'intervenció no discriminatòries, models de convivència basats en la igualtat de dones i homes, així com en la diversitat i característiques sexuals i en el respecte a les identitats i orientacions sexuals al marge de prejudicis i imposicions socials.

12. Impulsa una educació afectivosexual que afavorisca el ple desenvolupament de la personalitat, un coneixement sobre el propi cos i les pròpies emocions, una cultura sobre l'afecte i també sobre salut sexual preventiva enfront d'embarassos no desitjats i enfront de malalties de transmissió sexual, i una acceptació sobre la sexualitat pròpia i de totes les persones des d'un marc afectivosexual igualitari. Aquesta educació emocional i sexual des de les primeres etapes és un dels instruments principals contra la violència de gènere i masclista.

13. Impulsa una escola coeducativa com a espai estable i segur, en el qual es protegeix tot l'alumnat de tota discriminació, assetjament i/o agressió per la seua

orientació sexual, identitat sexual i/o identitat de gènere, diversitat familiar, que els ajude a viure les seues relacions des de la igualtat i el respecte, superant actituds violentes, masclistes, homòfobes, bifòbiques i transfòbiques.

14. És un pla avaluable. Per a això, incorpora un plantejament per al seguiment i l'avaluació que inclou indicadors, tant dels processos com de l'impacte de les accions.

15. Abordar de forma específica la identitat de gènere, l'expressió de gènere, la diversitat sexual i familiar.

3. PRINCIPIS FONAMENTALS

Els principis que sustenten aquest Pla director de coeducació són la **transversalitat, la visibilitat, la inclusió, la interseccionalitat, l'equilibri en la paritat i els valors democràtics**.

1. Transversalitat: L'enfocament transversal de gènere comporta la incorporació de la perspectiva de gènere en totes les fases de gestió de les polítiques públiques, en tots els nivells i en totes les àrees temàtiques, la qual cosa suposa una adequació i millora de la cultura institucional mitjançant el desenvolupament i seguiment de totes les actuacions que afecten, directament o indirectament, la comunitat educativa, reconeixent la seua necessària implicació per a aconseguir un model coeducatiu.

2. Visibilitat: El Pla incorpora mesures i actuacions concretes que posen l'accent en la necessitat de visibilitzar les dones i la seua contribució al desenvolupament de la humanitat en totes les àrees del coneixement, posant en valor els seus assoliments, la seua lluita i la transmissió dels seus valors, visibilitzant i compensant la seua absència històrica en el sistema educatiu. Aquesta absència té, entre altres conseqüències, una elecció acadèmica diferenciada, que implica que els xics continuen triant branques professionals tradicionalment masculines, ben valorades socialment, mentre que les xiques tendeixen a accedir al mercat amb majors dificultats i a través de professions feminitzades, pitjor retribuïdes, menys prestigiades socialment i que aprofundeixen la bretxa salarial. Conseqüentment, cal fomentar les mateixes expectatives de futur en les xiques i en els xics. L'anàlisi del currículum ocult del centre i del professorat i les metodologies aplicades influeixen a perpetuar els models androcèntrics dins i fora dels centres educatius.

3. Inclusió: Suposa acceptar i valorar la diversitat i les diferències com a element positiu i enriquidor i que això no supose mai ni desigualtat ni discriminació. Així mateix suposa reconèixer i tindre en compte l'existència d'una barrera afegida per a totes les dones que formen part dels col·lectius amb necessitats especials: la barrera de gènere.

4. Interseccionalitat: pretén assenyalar que els diferents eixos de desigualtat i/o discriminació no són totalment independents, sinó que estan interconnectats. D'aquesta manera, les persones experimenten els seus efectes conjunts i de manera difícilment separable. Per a una visió global, es fa necessari abordar les desigualtats no com a compartiments estancs, sinó tenint en compte que les persones experimenten més d'un tipus de desigualtat.

5. Equilibri en la paritat: La igualtat formal i la igualtat real entre dones i homes integra el sentit d'aquest principi. Cal avançar, d'una banda, en la participació equilibrada de les dones i dels homes en la presa de decisió pública i política i, per una altra, en la participació equilibrada també en l'àmbit privat, promovent la

coresponsabilitat en les tasques de criança, de cura i domèstiques, d'acord amb un repartiment equitatiu dels temps i tasques.

6. Valors democràtics: la democràcia se sustenta sobre els principis d'igualtat, llibertat i justícia per a dones i homes, i sobre la defensa dels drets humans. Una societat democràtica ha de promoure societats pacífiques i inclusives. Sense la participació de les dones en igualtat de condicions no existeix democràcia real. La societat es troba en una cruïlla: mentre es promouen valors de respecte i tolerància, es produeixen situacions de violència estructural en tots els àmbits de la vida: violència de gènere, assetjament escolar, violència en l'esport, violència sexual i tracta de persones. L'estat de dret és per naturalesa un model de desenvolupament, progrés i justícia incompatible amb la violència en totes les seues formes, amb la corrupció i amb l'abús exercit sobre les persones més vulnerables.

4. EIXOS DEL PLA DIRECTOR DE COEDUCACIÓ

Amb la finalitat d'establir les línies d'actuació prioritàries, determinar les accions i mesures que cal desenvolupar per a l'aplicació, el seguiment i l'avaluació d'aquest Pla director s'han formulat els següents eixos:

Eix 1. Formació inicial del professorat

Afavorir la integració de criteris transversals coeducatius en la formació inicial del professorat, tant en els graus de Magisteri com en els màsters de Secundària, a través de la promoció d'acords i iniciatives amb les universitats.

Objectius:

- Aconseguir que l'alumnat dels graus de Magisteri en les seues diverses modalitats obtinga en la seua formació inicial els coneixements i les habilitats necessàries per a impartir la docència, conformement al currículum coeducatiu, i tinga formació en perspectiva de gènere suficient per a desenvolupar el pla de coeducació amb rigor i solvència.
- Aconseguir que l'alumnat de màster de Secundària, en les seues diverses especialitats, obtinga en la seua formació inicial els coneixements i les habilitats necessàries per a impartir la docència, conformement al currículum coeducatiu, i tinga formació en perspectiva de gènere suficient per a desenvolupar el pla de coeducació amb rigor i solvència.

Accions:

1. Promoure acords amb les universitats valencianes que afavorisquen la formació del professorat universitari, de manera que pugua realitzar la seua docència sense biaixos de gènere.
2. Promoure acords amb les universitats valencianes que afavorisquen la revisió de les memòries de Grau de Magisteri i Màster de Secundària des de la perspectiva de gènere i de manera transversal.
3. Impulsar en el Pràcticum dels Graus de Magisteri i Màster de Secundària i, en el Pràcticum de FOL, valors coeducatius que s'estenguen al currículum acadèmic i extraacadèmic.

Indicadors de seguiment:

- Nombre d'acords establits i mesures implementades amb les universitats perquè la formació dels futurs docents es realitze sense biaixos de gènere.
- Nombre d'acords establits amb les unitats d'igualtat i instituts d'investigació de les dones de les universitats valencianes perquè impulsen l'actualització dels continguts acadèmics amb perspectiva de gènere (inclusió de les aportacions a cada matèria d'estudi, llenguatge inclusiu i no sexista, posant en valor les activitats de les dones per a superar els estereotips de gènere), en els graus de Magisteri i en el Màster de Secundària.
- Nombre d'acords establits perquè els centres vinculats a cadascuna de les universitats valencianes impulsen en la formació de l'alumnat (futur professorat) els coneixements, les habilitats i les competències necessàries per a impartir docència, conformement al currículum coeducatiu.
- Nombre de professionals docents que imparteixen el Màster de Secundària que han participat en accions formatives en matèria de gènere, coeducació i prevenció de la violència de gènere.
- Nombre d'acords amb l'AVAP i les universitats valencianes perquè impulsen la revisió de les memòries de Grau de Magisteri i Màster de Secundària des de la perspectiva de gènere i de manera transversal.
- Nombre d'acords amb les unitats d'igualtat i instituts d'investigació de les dones de les universitats valencianes perquè impulsen l'oferta de crèdits en matèria d'igualtat i prevenció de la violència de gènere.

Eix 2. Formació permanent del professorat

Garantir una formació específica en coeducació al professorat de totes les etapes educatives que cobrisca les activitats acadèmiques, extraacadèmiques i la socialització de l'alumnat en general.

Objectius:

- Aconseguir que el professorat, els equips directius i la inspecció educativa tinguin els mitjans i l'oportunitat de realitzar una formació permanent, de manera que adquireixca els coneixements necessaris per a exercir la docència incorporant la coeducació, l'educació emocional, la diversitat sexual i familiar, la igualtat efectiva, la prevenció de la violència de gènere i masclista i l'educació per a la pau en l'aula i en els centres escolars.
- Aconseguir que l'alumnat de tots els nivells educatius reba una educació lliure de biaixos de gènere, amb referents equilibrats femenins i masculins, una

educació sexual integral més enllà de la biologia, i adquirisca mecanismes per a resoldre els conflictes d'una manera positiva, rebutjant la violència en qualsevol context, i coneixent les conseqüències personals i col·lectives de la discriminació per raó de sexe, identitat i expressió de gènere, ètnia, diversitat sexual o familiar, classe social o diversitat funcional. Així mateix, que adquirisca els mecanismes necessaris per a identificar la violència de gènere i masclista.

Accions:

1. Dotar els CEFIRE d'estructura, recursos humans, materials i pedagògics necessaris per a donar formació del professorat d'acord amb el currículum coeducatiu en totes les etapes educatives.
2. Dissenyar i oferir formació al professorat de tots els ensenyaments i nivells educatius perquè puguin realitzar l'actualització curricular de cada matèria reconeixent el protagonisme cultural i històric de les dones.
3. Dissenyar i oferir activitats de formació dirigides al fet que el professorat treballi l'acció tutorial, com a acció preventiva en si mateixa, amb tot l'alumnat de les diferents etapes educatives.
4. Revisar les diferents accions de formació permanent del professorat perquè incorporin la perspectiva de gènere i no entren en contradicció amb el currículum coeducatiu.
5. Oferir de manera diferenciada cursos o mòduls de formació en matèria de coeducació, diversitat sexual i familiar, educació emocional i prevenció de la violència de gènere i masclista per a:
 - equips directius
 - inspecció educativa
 - personal orientador escolar
 - personal d'administració i serveis
 - personal coordinador d'igualtat i convivència
6. Promoure la realització de seminaris, congressos i trobades dirigides a tota la comunitat educativa potenciant intercanvis d'aprenentatge i bones pràctiques en matèria de coeducació.
7. Promoure la realització de projectes d'investigació per a avançar en matèria coeducativa.
8. Educar des de fases primerenques en la prevenció i l'ús segur i respectuós amb si mateix i amb les altres persones de les tecnologies de la informació i la comunicació i en les xarxes socials, prevenint comportaments i actituds inadequades, discriminatòries o ofensives, prestant especial atenció al ciberassetjament escolar.

Indicadors de seguiment:

- Nombre de persones formades anualment en coeducació i prevenció de la violència de gènere a través dels CEFIRE.
- Nombre de càrrecs directius dels centres educatius que han rebut formació i sensibilització en coeducació i prevenció de la violència de gènere.
- Nombre d'assessors i assessores de formació en els CEFIRE implicats en la formació-sensibilització del professorat i altres col·lectius, en coeducació i igualtat de gènere i prevenció de tot tipus de violències d'origen sexista.
- Nombre de professores i professors que reben formació en actualització curricular per a incorporar i reconèixer el llegat cultural de les dones al coneixement universal.
- Nombre de persones de la inspecció educativa que reben formacions específiques en coeducació.
- Nombre de seminaris, congressos i trobades dirigides a la comunitat educativa on es potencien intercanvis d'aprenentatge i bones pràctiques en matèria de coeducació.
- Nombre de projectes d'investigació per a avançar en la coeducació.
- Nombre de formacions relacionades amb la prevenció d'assetjament escolar mitjançant les xarxes socials o ciberassetjament escolar i amb l'ús segur i respectuós de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Eix 3. El currículum escolar

Revisar el currículum escolar actual per a transformar-lo en un currículum coeducatiu.

Objectius:

- Establir les condicions adequades per a la consecució i implementació del currículum coeducatiu, considerant-se com a tal aquell que parteix de la necessitat d'un enfocament integral des de la perspectiva de gènere, que incorpora uns continguts acadèmics i extraacadèmics lliures de biaixos de gènere, que incorpora un llenguatge i unes imatges inclusives, que incorpora la genealogia de les dones en totes les matèries i en tots els nivells educatius, que valore l'àmbit reproductiu i de cures, i en l'àmbit productiu supera la segregació que produeix el mercat laboral tant verticalment com horitzontalment, per a educar en valors de pau, respecte i tolerància, i que proporcione una educació emocional i sexual orientada al coneixement de la sexualitat i a les pràctiques saludables de realització personal com a estratègia preventiva de la violència de gènere i masclista.

- Aconseguir que l'alumnat convisca en els centres educatius en un entorn igualitari, on es valoren i s'apliquen els principis democràtics i es destaquen aspectes fonamentals per a una vida més humanitzada, com la resolució pacífica i constructiva dels conflictes, la regulació i gestió de les emocions intenses, el respecte a les identitats individuals i col·lectives, la diversitat sexual, així com les tasques domèstiques i de cures de les persones.
- Impulsar, a través del currículum, un projecte humà universal, sense exclusions, mitjançant la reparació d'absències femenines en el panorama cultural, la inclusió de dones i les seues obres dins dels continguts educatius i l'adequació del seu enfocament didàctic, així com del procés històric del moviment feminista i els seus objectius igualitaris.

Accions:

1. Elaborar el currículum coeducatiu facilitant formació al professorat per al disseny i el desenvolupament curricular en clau d'inclusió i igualtat de gènere, així com per a l'educació en valors, les habilitats de comunicació i relació, i la igualtat de tracte, de drets i d'oportunitats entre homes i dones.
2. Desenvolupar una educació en igualtat en coherència amb els principis democràtics, que pose en valor tots els aspectes per a una vida més humanitzada. Com la resolució pacífica i constructiva dels conflictes, la diversitat sexual i familiar, les característiques sexuals, les diferents identitats i expressions de gènere i la coresponsabilitat quant a tasques domèstiques i de cura de les persones.
3. Elaborar guies en diferents formats (editables, digitals, en línia, audiovisuals, etc.), que oferisquen al professorat pautes per a treballar el currículum coeducatiu.

Indicadors de seguiment:

Per a realitzar el seguiment i avaluació de les accions que desenvolupen els objectius d'aquest eix, es podran establir mostratges de cada indicador amb la periodicitat necessària per a conèixer l'evolució de les variables més significatives.

- Nombre d'iniciatives culturals o activitats complementàries i extraescolars desenvolupades pels centres per a visibilitzar i reconèixer el llegat cultural de les dones.
- Nombre de projectes beneficiats de les convocatòries d'innovació educativa en coeducació, igualtat de gènere, prevenció de la violència de gènere i assetjament escolar.
- Nombre de centres amb bones pràctiques en la implementació del currículum coeducatiu.

- Nombre de projectes d'innovació en coeducació que tinguen com a fi la reparació d'absències femenines en el panorama cultural, científic i tecnològic, la inclusió de dones i les seues obres dins dels continguts educatius i l'adequació del seu enfocament didàctic.
- Nombre de centres que inclouen en les programacions l'educació socioemocional, l'educació sexual i la formació per a la prevenció de l'assetjament escolar de caràcter sexual.
- Nombre de centres que desenvolupen campanyes i activitats per a posar en valor l'àmbit reproductiu i de cures.

Eix 4. Materials curriculars

Promoure l'adequació dels materials curriculars als criteris coeducatius.

Objectius:

- Promoure l'elaboració de materials d'acord amb el currículum coeducatiu.
- Dotar de recursos i eines el professorat, coherents amb el currículum coeducatiu per a un exercici docent sense biaixos discriminatoris.
- Aconseguir que l'alumnat reconega en els seus llibres de text, i en la resta de materials curriculars, referents de tots dos sexes en totes les assignatures i disciplines, i que reba una educació igualitària en la qual se superen els gèneres.
- Potenciar la cultura de la igualtat a través dels materials perquè l'alumnat valore per igual els referents culturals i científics de dones i homes, i es valoren les tasques domèstiques i de cura de les persones.
- Incentivar l'elaboració de materials que despertin l'interés de les xiques per les ciències, les tecnologies i les carreres masculinitzades.

Accions:

1. Elaboració de materials coeducatius per a totes les etapes educatives.
2. Elaborar una guia amb indicacions relatives als criteris de selecció i creació de materials curriculars, amb especial atenció a materials en línia i audiovisuals, amb la finalitat de fer visibles les dones com a subjecte cultural i històric i model de referència dins dels continguts, així com excloure prejudicis sexistes i discriminatoris.
3. Proposar a les editorials, i incentivar-les, perquè adapten els llibres de text i altres materials curriculars al currículum coeducatiu, així com proposar un

reconeixement anual a les millors iniciatives en matèria coeducativa.

4. Crear un banc o repositori amb materials i recursos per a la coeducació, degudament auditats.
5. Promoure, en les biblioteques escolars, l'adquisició de llibres i altres materials curriculars, de manera que almenys en el 50 % de les noves adquisicions siguin les dones els referents de les aportacions culturals, científiques i artístiques, així com obres produïdes o creades per dones en els diferents camps del saber.
6. Promoure i difondre materials que visibilitzen les causes i conseqüències de la violència estructural en tots els àmbits de la vida: la violència de gènere, assetjament escolar, violència en l'esport, violència sexual i tràfic de persones, i que promoguen societats pacífiques i inclusives, educació per la pau, recursos per a la resolució de conflictes sense ús de la violència, preservació del medi ambient, de models de vida saludables i de cures amb coresponsabilitat.

Indicadors de seguiment:

- Nombre de materials (guies, bases de dades, orientacions, propostes, recursos) que s'han elaborat-editat-difós als centres educatius per a la revisió curricular i adequació de l'enfocament didàctic, per a l'elaboració del currículum coeducatiu.
- Nombre de materials amb referents per a la coresponsabilitat i la cura de les persones.
- Nombre de documents d'orientacions o guies per al desenvolupament d'un pla de centre coeducatiu.
- Nombre de premis atorgats a les editorials amb les millors iniciatives en matèria coeducativa.

Eix 5. Els centres educatius

Promoure els valors de la cultura de la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en els òrgans de presa de decisió dels centres educatius.

Objectius:

- Aconseguir que els centres escolars siguin transmissors d'una forma de vida lliure de violència de gènere i de tots els tipus de violència, que superen els estereotips de gènere, que promoguen una cultura de pau i un bon tracte que substituïska les relacions de maltractament i que oferisquen al professorat, a l'alumnat i a les famílies referents d'una cultura universal que incorpore tots els assoliments i sabers de dones i homes.

- Aconseguir que els centres escolars promoguen mesures de conciliació amb coresponsabilitat, per a les millors condicions laborals de la seua plantilla, i per a ser un referent de la importància de la coresponsabilitat en les cures i les tasques de la llar de cara a l'alumnat.
- Aconseguir que totes les activitats que es desenvolupen en un centre educatiu (extraescolars, menjador, esports, oci) dependents d'altres administracions o AMPA a través de monitors o monitores de temps lliure, educadors o educadores siguen activitats coeducatives.
- Aconseguir que l'ocupació dels espais siga igualitària, tant en els patis com en espais d'estudi, sense predomini d'activitats en les quals participen específicament els xics en moments en què es comparteix el mateix espai i temps.

Accions:

1. Proposar el model de pla d'igualtat i convivència per a tots els centres educatius, com a eina d'ajuda en la implementació de la coeducació en el sistema. Prenent com a referència aquest model, el pla d'igualtat i convivència l'elaborarà la persona coordinadora d'igualtat i convivència, amb la participació de l'equip directiu, la comissió de coordinació pedagògica i el consell escolar de centre. D'aquest pla se'n faran partícips les famílies i l'entorn educatiu (annex II).
2. Incloure la perspectiva de gènere en la formació i orientació laboral (FOL), en els acords amb empreses per a la formació en centres de treball (FCT) de l'alumnat de formació professional, i estimular la presència de xiques en itineraris formatius masculinitzats, i de xics en itineraris formatius feminitzats.
3. Impulsar jornades i trobades entre centres per a posar en comú bones pràctiques i difondre'n les conclusions.
4. Impulsar accions dins del centre entorn de l'ús dels espais, especialment el pati, comptant amb la participació de l'alumnat i de la resta de la comunitat educativa.
5. Els responsables de l'orientació educativa i de l'acció tutorial vetllaran especialment per facilitar a tot l'alumnat la informació i capacitació adequades perquè l'elecció de les opcions acadèmiques, personals i professionals es realitze en funció de capacitats i motivacions adequades, i es veja lliure de condicionaments basats en estereotips associats al sexe.
6. Procurar, a través de l'orientació acadèmica i professional, que, des d'una perspectiva exempta d'estereotips sexistes, les famílies donen suport als seus fills i filles en l'elecció del seu futur professional, amb la finalitat que xiques i xics gaudisquen de fet d'anàlogues expectatives professionals i motivacions.

7. Revisar, des de la perspectiva de gènere, el projecte educatiu de centre (PAC), el reglament de règim intern i les diferents accions incloses en el pla d'actuació per a la millora (PAM).

Indicadors de seguiment:

- Per a realitzar el seguiment i l'avaluació de les accions que desenvolupen els objectius d'aquest eix, es podran establir mostratges de cada indicador amb la periodicitat necessària per a conèixer l'evolució de les variables més significatives.
- Nombre de centres que han revisat, des de la perspectiva de gènere, el projecte educatiu de centre (PAC), el reglament de règim intern i les diferents accions incloses en el pla d'actuació per a la millora (PAM).
- Nombre de centres que posen en marxa actuacions per a un ús compartit per xics i xiques dels espais educatius, bé siguin lúdics, esportius, tecnològics, etc.
- Nombre de centres amb convenis o acords amb institucions o ens especialitzats en coeducació i igualtat de gènere per a informació-formació sobre l'abordatge del assetjament i del ciberassetjament escolars, sobre l'ús responsable d'Internet i les xarxes socials.
- Nombre de centres que incorporen la perspectiva de gènere en els plans de tutoria i orientació amb la finalitat de desenvolupar l'autoestima personal i col·lectiva, la coresponsabilitat i l'apoderament de les dones no subjecte al condicionant de gènere.
- Nombre de centres que en el desenvolupament del pla lector i en les lectures obligatòries incloses en les programacions didàctiques incorporen la producció i autoria de dones atesa la seua contribució al desenvolupament cultural, científic, tecnològic, històric i social compartit per dones i homes. Les dades indicaran els títols i autores incorporades al banc de materials (llibres en paper o digitals, imatges i audiovisuals) d'ús comú per l'alumnat, professorat i la resta de la comunitat educativa.
- Nombre de centres en els quals el consell escolar de centre, les AMPA i les associacions d'alumnat, si escau, participen activament en el pla d'igualtat i convivència per a transformar el centre en coeducatiu.
- Nombre d'empreses que participen en la formació en centres de treball de l'alumnat de formació professional que tenen i despleguen un pla d'igualtat.

Eix 6. Valors democràtics i drets humans

Implicar la comunitat educativa en la defensa i pràctica de valors democràtics i els drets humans, considerant que la discriminació de gènere és una vulneració dels drets humans.

Objectius:

- Aconseguir que l'alumnat obtinga els recursos i eines necessaris per a reforçar l'educació dels valors democràtics en l'escola, especialment com a principi rector d'aquest pla director: la igualtat.
- Integrar els continguts adequats des de l'escola per a avançar en el respecte cap a una cultura global de drets humans, des del seu propi comportament i el de l'entorn en el qual es relaciona, de manera que l'alumnat aprengui a avaluar la seua experiència en la vida real en termes de drets humans.
- Crear mecanismes per a detectar i actuar davant situacions de violència de gènere i de qualsevol altre tipus que tinga el sexisme a l'origen.

Accions:

1. Desenvolupar activitats escolars i extraescolars que contribuïsquen a sensibilitzar l'alumnat i la comunitat educativa sobre les qüestions relatives als valors democràtics i a tots els drets humans i llibertats fonamentals per a enfortir la comprensió, el respecte, la pau, les relacions d'amistat entre nacions i pobles, i entre les persones, al marge del seu sexe o identitat sexual.
2. Desenvolupar actes de sensibilització general en els centres educatius coincidents amb el Dia Internacional de la Declaració de Drets Humans.
3. Aplicar mesures per a la resolució pacífica dels conflictes, el respecte a les altres persones, el rebuig a la violència de gènere i masclista en tots els contextos, i el desenvolupament d'una cultura inclusiva.
4. Implementar mesures en els centres educatius per a reconèixer, detectar i actuar davant situacions de violència de gènere i de qualsevol tipus de violència que tinga el sexisme a l'origen.
5. Mesurar els índexs d'incidència del ciberassetjament en els centres educatius.
6. Enfortir la participació de la comunitat educativa en els consells escolars de centre inspirada en el respecte dels drets humans universals i el reconeixement de les responsabilitats i deures cívics, així com la protecció de la convivència, la pluralitat, la resolució pacífica de conflictes i l'equitat.

Indicadors de seguiment:

- Per a realitzar el seguiment i l'avaluació de les accions que desenvolupen els objectius d'aquest eix, es podran establir mostratges de cada indicador amb la periodicitat necessària per a conèixer l'evolució de les variables més significatives.
- Nombre de documents, en qualsevol suport, promoguts per l'Administració educativa per a desenvolupar en l'alumnat hàbits de comportament democràtic i habilitats i tècniques per a la prevenció de conflictes i la resolució pacífica d'aquests.
- Nombre de recursos posats en xarxa per a avançar en la cultura dels drets humans i el seu correlat amb els deures.
- Freqüència absoluta per centre educatiu d'informes oberts seguint les tipologies del PREVI en les quals s'especifica la tipologia i la causa del conflicte.
- Nombre d'actuacions per a la revisió de protocols, la coordinació de mesures i actuacions de mediació en els casos en què s'exercisca violència de qualsevol membre de la comunitat educativa contra la integritat de les persones, els objectes, el centre escolar i el seu entorn.
- Nombre de centres que inclouen entre els seus indicadors de qualitat el bon exercici dels drets i responsabilitats civils.

Eix 7. Transversalitat

Transversalitat per a mantindre actives les línies de col·laboració amb la resta de les administracions públiques, agents socials i mitjans de comunicació.

Objectius:

- Estimular la comprensió dels valors d'igualtat integrats en el present pla director de coeducació en la comunitat educativa en el seu sentit més ampli, i estendre'ls a la societat valenciana a través de tots els poders públics, les institucions, els agents socials, les famílies i els mitjans de comunicació, principalment els de titularitat pública.
- Incloure la perspectiva de gènere en totes les investigacions per a afavorir la igualtat d'oportunitats en la carrera acadèmica, que siguen finançades pel Consell de la Generalitat.

Accions:

1. Planificar estratègies anuals per a coeducar des de qualsevol àmbit competencial.

2. Constituir un Consell Social de Coeducació en la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport. Aquest òrgan es reunirà com a mínim dues vegades per curs escolar. En formaran part les persones expertes en matèria de violència sobre les dones i igualtat entre homes i dones del Consell Escolar de la Comunitat Valenciana, les persones responsables d'igualtat dels sindicats amb major representació en l'àmbit educatiu, les patronals de l'ensenyament i cooperatives de l'ensenyament i persones que hagen destacat pel seu treball i la seua qualitat d'expertes en aquest àmbit, amb l'objectiu de dissenyar estratègies combinades de formació i d'inserció en el mercat laboral que trenquen les dinàmiques tradicionals d'elecció d'itineraris, segregació horitzontal i bretxa salarial.
3. El Consell Escolar de la Comunitat Valenciana inclourà entre els seus membres persones expertes en matèria de violència sobre les dones i igualtat entre homes i dones nomenades per la Generalitat. Almenys, una d'elles serà designada pel Consell Valencià de les Dones i per la Igualtat de Gènere.
4. Proposar al Consell Escolar de la Comunitat Valenciana l'organització de jornades de trobada amb els consells escolars municipals per a fomentar bones pràctiques coeducatives i estendre la igualtat entre homes i dones a tots els municipis.
5. Proposar al Consell Escolar de la Comunitat Valenciana que incorpore, en el seu informe anual sobre la situació del sistema educatiu valencià a la Comunitat Valenciana, mesures educatives per a fomentar la igualtat entre homes i dones i eradicar la violència sobre les dones.
6. Promoure acords amb els mitjans de comunicació valencians, especialment amb els de titularitat pública, per a promoure la coeducació en la seua programació, així com per a la difusió d'informació en matèria d'igualtat entre dones i homes.
7. Elaborar protocols o instruccions específiques per al trasllat d'informació relativa a situacions d'assetjament o de violència de gènere entre les diferents administracions.
8. Elaborar accions de coordinació entre institucions, agents socials, comunitat educativa per a fer real i efectiva la coeducació i la igualtat de gènere.

Indicadors de seguiment:

- Informe de les actuacions executades cada any per cada àrea de l'Administració.
- Nombre d'accions de coordinació entre institucions, agents socials, comunitat educativa per a fer real i efectiva la coeducació i la igualtat de gènere.
- Nombre de protocols o instruccions específiques elaborades per al trasllat

d'informació relativa a situacions d'assetjament o de violència de gènere entre les diferents administracions.

- Informe dels acords aconseguits amb els mitjans de comunicació.
- Actes de les propostes realitzades pel Consell Escolar de la Comunitat Valenciana.
- Actes dels acords del Consell Social de Coeducació.

5. ANÀLISI DE DIAGNÒSTIC

La Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport realitzarà, en l'inici de la implementació del present Pla director de coeducació, un estudi diagnòstic amb l'objectiu de conèixer l'estat de la qüestió en el moment actual, i poder realitzar una avaluació d'impacte en finalitzar la vigència d'aquest.

La finalitat d'aquest diagnòstic serà obtenir dades representatives sobre els diferents eixos d'actuació continguts en aquest Pla director. Quan es realitzi l'avaluació d'impacte, s'analitzarà l'evolució del grau d'adquisició per part de l'alumnat de les competències bàsiques del currículum coeducatiu, i, per tant, es podrà valorar l'impacte de la implementació de Pla director de coeducació respecte als paràmetres diagnosticats a l'inici del pla.

6. SEGUIMENT DEL PLA

El present Pla director incorpora un sistema d'avaluació amb l'objectiu de mesurar els avanços, identificar les millores que s'han d'incorporar en el procés coeducatiu i sistematitzar les actuacions dels diferents agents i sectors que intervenen en el procés per a valorar-lo.

L'avaluació és necessària perquè informa d'actuacions i maneres de gestió que tenen resultats positius i aquells altres que necessiten de millora i fins i tot de rectificació.

El Pla contempla una avaluació de processos, per a això incorpora una sèrie d'indicadors vinculats a les diferents accions, dissenyades per a poder ser mesurades i calibrades, amb propostes d'interpretació de la realitat, que aporten un marc de referència quantitatiu i en determinats moments qualitius del procés, per a incorporar millores durant el desenvolupament del Pla i també posar en pràctica estratègies de seguiment per a valorar l'avanç cap a l'assoliment de la coeducació, així com corregir deficiències i instrumentar els recursos que faciliten aquest procés, de tal manera que s'aconseguisquen les finalitats que es pretenen. S'hi adjunta la fitxa d'implementació i seguiment de les accions del Pla, com a annex II.

7. AVALUACIÓ DELS RESULTATS

La Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport realitzarà una avaluació d'impacte, amb la finalitat de valorar de quina forma ha contribuït l'aplicació d'aquest en la consecució dels objectius del Pla, i es valorarà l'evolució de les dades obtingudes en l'avaluació de diagnòstic, realitzada a l'inici del procés.

En l'avaluació d'impacte també es tindran en compte els recursos humans, materials i financers invertits en el Pla, el procés de participació i progrés d'aquest en relació amb les accions implementades i la transformació del clima escolar, ambient d'aprenentatge coeducatiu i inclusiu i organització dels centres educatius.

8. COMISSIÓ DE SEGUIMENT DEL PLA DIRECTOR DE COEDUCACIÓ

Es constituirà una comissió de seguiment i avaluació del Pla director de coeducació, amb l'objectiu d'establir les pautes i criteris que determinaran la implementació d'aquest. La seua composició la determinarà la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport.

Aquesta comissió, tindrà entre les seues funcions:

- Garantir l'engegada del Pla i el seu desenvolupament.
- Establir estratègies i recursos interns i, si escau externs, d'intervenció i avaluació.
- Recollir propostes de la comunitat educativa i dels agents implicats en el Pla.
- Informar la comunitat educativa del desenvolupament del Pla.
- Publicar un informe anual d'avaluació.

ANNEX I

LEGISLACIÓ

1. NORMATIVA ESTATAL

La Constitució espanyola:

La Constitució Espanyola proclama en l'article 14 el principi d'igualtat davant la llei i, en l'article 9.2, estableix que els poders públics promouran les condicions perquè la llibertat, la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives, es remouran els obstacles que impedisquen o dificulten la seua plenitud i facilitaran la participació en la vida política, econòmica, cultural, social. Des de la instauració de la democràcia a Espanya, fonamentalment a partir d'aquests articles s'han anat articulant les primeres polítiques públiques d'igualtat i, posteriorment, les lleis orgàniques que han regulat les mesures preventives i d'actuació davant la violència de gènere, i la igualtat efectiva entre dones i homes.

Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere:

Aquesta normativa d'alt rang legal per la seua condició de Llei orgànica anuncia en el preàmbul que "La violència de gènere s'enfoca d'una manera integral i multidisciplinària, i comença pel procés de socialització i educació".

En el títol I es determinen les mesures de sensibilització, prevenció i detecció i intervenció en diferents àmbits. En l'educatiu s'especifiquen les obligacions del sistema per a la transmissió de valors de respecte a la dignitat de les dones i a la igualtat entre homes i dones. L'objectiu fonamental de l'educació és el de proporcionar una formació integral que els permeta conformar la seua pròpia identitat, així com construir una concepció de la realitat que integre alhora el coneixement i valoració ètica d'aquesta.

Article 4. Principis i valors del sistema educatiu

- El sistema educatiu espanyol inclourà entre les seues finalitats la formació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals i de la igualtat entre homes i dones, així com en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de convivència. Igualment, el sistema educatiu espanyol inclourà, dins dels seus principis de qualitat, l'eliminació dels obstacles que dificulten la plena igualtat entre homes i dones i la formació per a la prevenció de conflictes i per a la resolució pacífica d'aquests.
- L'Educació Infantil contribuirà a desenvolupar en la infància l'aprenentatge en la resolució pacífica de conflictes.

- L'Educació Primària contribuirà a desenvolupar en l'alumnat la seua capacitat per a adquirir habilitats en la resolució pacífica de conflictes i per a comprendre i respectar la igualtat entre sexes.
- L'Educació Secundària Obligatòria contribuirà a desenvolupar en l'alumnat la capacitat per a comunicar-se i relacionar-se amb els altres de forma pacífica i per a conèixer, valorar i respectar la igualtat d'oportunitats d'homes i dones.
- El Batxillerat i la Formació Professional contribuiran a desenvolupar en l'alumnat la capacitat per a consolidar la seua maduresa personal, social i moral, que els permeta actuar de forma responsable i autònoma i per a analitzar i valorar críticament les desigualtats de sexe i fomentar la igualtat real i efectiva entre homes i dones.
- L'Ensenyament per a les persones adultes inclourà entre els seus objectius desenvolupar activitats en la resolució pacífica de conflictes i fomentar el respecte a la dignitat de les persones i a la igualtat entre homes i dones.
- Les universitats inclouran i fomentaran en tots els àmbits acadèmics: la formació, docència i investigació en igualtat de gènere i no discriminació, de forma transversal.

Article 6. Foment de la igualtat

Amb la finalitat de garantir l'efectiva igualtat entre homes i dones, les administracions educatives vetllaran perquè en tots els materials educatius s'eliminen els estereotips sexistes o discriminatoris i perquè fomenten l'igual valor d'homes i dones.

Article 7. Formació inicial i permanent del professorat

Les administracions educatives adoptaran les mesures necessàries perquè en els plans de formació inicial i permanent del professorat s'incloga una formació específica en matèria d'igualtat, amb la finalitat d'assegurar que adquireixen els coneixements i les tècniques necessàries que els habiliten per a:

- L'educació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals i de la igualtat entre homes i dones i en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de convivència.
- L'educació en la prevenció de conflictes i en la resolució pacífica d'aquests, en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.
- La detecció precoç de la violència en l'àmbit familiar, especialment sobre la dona i els fills i filles.
- El foment d'actituds encaminades a l'exercici d'iguals drets i obligacions per

part de dones i homes, tant en l'àmbit públic com privat, i la coresponsabilitat entre aquests en l'àmbit domèstic.

Article 8. Participació en els consells escolars

S'adoptaran les mesures necessàries per a assegurar que els consells escolars impulsen l'adopció de mesures educatives que fomenten la igualtat real i efectiva entre homes i dones. Amb la aquesta finalitat, en el Consell Escolar de l'Estat s'assegurarà la representació de l'Institut de la Dona i de les organitzacions que defensen els interessos de les dones, amb implantació en tot el territori nacional.

Article 9. Actuació de la inspecció educativa

Els serveis d'inspecció educativa vetllaran pel compliment i aplicació dels principis i valors recollits en aquest capítol en el sistema educatiu destinats a fomentar la igualtat real entre dones i homes.

Disposició addicional tercera. Modificació de la Llei orgànica reguladora del dret a l'educació.

Un. Les lletres b) i g) de l'article 2 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació (LODE), quedaran redactades de la forma següent:

«b) La formació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals, de la igualtat entre homes i dones i en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de convivència.

g) La formació per a la pau, la cooperació i la solidaritat entre els pobles i per a la prevenció de conflictes i per a la resolució pacífica d'aquests i no-violència en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.»

Dos. S'incorporen tres noves lletres en l'apartat 1 de l'article 31 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, que quedaran redactades de la forma següent:

«k) Les organitzacions de dones amb implantació en tot el territori de l'Estat. l) L'Institut de la Dona.

m) Personalitats de reconegut prestigi en la lluita per a l'eradicació de la violència de gènere.»

Tres. La lletra e) de l'apartat 1 de l'article 32 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, quedarà redactada de la forma següent:

«e) Les disposicions que es referisquen al desenvolupament de la igualtat de drets i oportunitats i al foment de la igualtat real i efectiva entre homes i dones en l'ensenyament.»

Quatre. L'apartat 1 de l'article 33 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, quedarà redactat de la forma següent:

«1. El Consell Escolar de l'Estat elaborarà i farà públic anualment un informe sobre el sistema educatiu, que haurà de recollir i valorar els diversos aspectes d'aquest, i inclourà la possible situació de violència exercida en la comunitat educativa. Així mateix, s'informarà de les mesures que en relació amb la prevenció de violència i foment de la igualtat entre homes i dones establisquen les administracions educatives.»

Cinc. S'inclou un nou seté guió en l'apartat 1 de l'article 56 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, amb la redacció següent:

«—Una persona, elegida pels membres del consell escolar del centre, que impulse mesures educatives que fomenten la igualtat real i efectiva entre homes i dones.»

Sis. S'addiciona una nova lletra m) en l'article 57 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, amb la redacció següent:

«m) Proposar mesures i iniciatives que afavorisquen la convivència en el centre, la igualtat entre homes i dones i la resolució pacífica de conflictes en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.»

Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes:

L'articulat de la Llei d'igualtat avança en la concreció de la necessitat d'una educació igualitària, una coeducació, per a avançar en la igualtat efectiva de dones i homes.

CAPÍTOL II

Acció administrativa per a la igualtat

Article 23. L'educació per a la igualtat de dones i homes.

El sistema educatiu inclourà entre les seues finalitats l'educació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals i en la igualtat de drets i oportunitats entre dones i homes. Així mateix, el sistema educatiu inclourà, dins dels seus principis de qualitat, l'eliminació dels obstacles que dificulten la igualtat efectiva entre dones i homes i el foment de la igualtat plena entre unes i uns altres.

Article 24. Integració del principi d'igualtat en la política d'educació.

1. Les administracions educatives garantirán un igual dret a l'educació de dones i homes a través de la integració activa, en els objectius i en les actuacions educatives, del principi d'igualtat de tracte, evitant que, per comportaments sexistes o pels estereotips socials associats, es produïsquen desigualtats entre dones i homes.

2. Les administracions educatives, en l'àmbit de les seues respectives competències, desenvoluparan, amb tal finalitat, les actuacions següents:
3. L'atenció especial en els currículums i en totes les etapes educatives al principi d'igualtat entre dones i homes.
4. L'eliminació i el rebuig dels comportaments i continguts sexistes i estereotips que suposen discriminació entre dones i homes, amb especial consideració a això en els llibres de text i materials educatius.
5. La integració de l'estudi i aplicació del principi d'igualtat en els cursos i programes per a la formació inicial i permanent del professorat.
6. La promoció de la presència equilibrada de dones i homes en els òrgans de control i de govern dels centres docents.
7. La cooperació amb la resta de les administracions educatives especialment amb sanitat per al desenvolupament de projectes i programes dirigits a fomentar el coneixement i la difusió, entre les persones de la comunitat educativa, dels principis de coeducació i d'igualtat efectiva entre dones i homes.
8. L'establiment de mesures educatives destinades al reconeixement i ensenyament del paper de les dones en la història.

Article 25. La igualtat en l'àmbit de l'educació superior

1. En l'àmbit de l'educació superior, les administracions públiques en l'exercici de les seues respectives competències fomentaran l'ensenyament i la investigació sobre el significat i abast de la igualtat entre dones i homes.
2. En particular, i amb tal finalitat, les administracions públiques promouran:
3. La inclusió, en els plans d'estudi en què procedisca, d'ensenyaments en matèria d'igualtat entre dones i homes.
4. La creació de postgraus específics.
5. La realització d'estudis i investigacions especialitzades en la matèria.

Llei orgànica de 4/2007, de 12 d'abril, per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001 de 21 desembre, d'universitats (LOMLOU)

I la LOMLOU, promulgada paral·lelament en el temps amb la Llei d'igualtat, estipula sobre aquest tema les següents ordenacions per a incorporar la perspectiva de gènere en l'educació universitària:

PREÀMBUL:

Aquesta Llei no oblida el paper de la universitat com a transmissor essencial de valors. El repte de la societat actual per a aconseguir una societat tolerant i igualitària, en la qual es respecten els drets i llibertats fonamentals i d'igualtat entre dones i homes, ha d'aconseguir, sens dubte, a la universitat. Aquesta Llei impulsa la resposta de les universitats a aquest repte a través no solament de la incorporació de tals valors com a objectius propis de la universitat i de la qualitat de la seua activitat, sinó mitjançant l'establiment de sistemes que permeten aconseguir la paritat en els òrgans de representació i una major participació de la dona en els grups d'investigació. Els poders públics han de remoure els obstacles que impedeixen a les dones aconseguir una presència en els òrgans de govern de les universitats i en el nivell més elevat de la funció pública docent i investigadora d'acord amb el percentatge que representen entre els llicenciats universitaris. A més, aquesta reforma introdueix la creació de programes específics sobre la igualtat de gènere, d'ajuda a les víctimes del terrorisme i l'impuls de polítiques actives per a garantir la igualtat d'oportunitats a les persones amb discapacitat. (...)

La igualtat entre homes i dones, els valors superiors de la nostra convivència, el suport permanent a les persones amb necessitats especials, el foment del valor del diàleg, de la pau i de la cooperació entre els pobles, són valors que la universitat ha de cuidar de manera especial.

Article únic

«Article 13. Òrgans de govern i representació de les universitats públiques.

(...) Els estatuts establiran les normes electorals aplicables, les quals hauran de propiciar en els òrgans col·legiats la presència equilibrada entre dones i homes.» Vint-i-sis. L'apartat 1 de l'article 27 queda redactat de la manera següent:

«1. Les normes d'organització i funcionament de les universitats privades establiran els seus òrgans de govern i representació, així com els procediments per a la seua designació i remoció, i assegurar en aquests òrgans, mitjançant una participació adequada, la representació dels diferents sectors de la comunitat universitària de manera que propicie la presència equilibrada entre dones i homes. En tot cas, les normes d'organització i funcionament de les universitats privades hauran de garantir que les decisions de naturalesa estrictament acadèmica s'adopten per òrgans en els quals el personal docent o investigador tinga una representació majoritària. Igualment, hauran de garantir que el personal docent o investigador siga escoltat en el nomenament del rector.

«TÍTOL IV

De la coordinació universitària

Article 27 bis. Conferència General de Política Universitària

1. La Conferència General de Política Universitària, sense perjudici de les funcions atribuïdes als òrgans de coordinació universitària de les comunitats autònomes, és l'òrgan de concertació, coordinació i cooperació de la política general universitària al qual li corresponen les funcions de:

e) Coordinar l'elaboració i seguiment d'informes sobre l'aplicació del principi d'igualtat de dones i homes a la universitat.

En el desenvolupament de les seues funcions, podrà proposar que se sol·liciten informes o estudis del Consell Econòmic i Social.

2. Bianualment, la Conferència General de Política Universitària elaborarà un informe sobre la situació del sistema universitari i el seu finançament, i formularà propostes que permeten millorar la seua qualitat i la seua eficiència, assegurar la suficiència financera d'aquest, així com garantir als ciutadans les condicions d'igualtat en l'exercici del dret a l'educació.

Trenta-nou. L'apartat 1 de l'article 41 queda redactat de la manera següent:

«1. La Universitat desenvoluparà una investigació de qualitat i una gestió eficaç de la transferència del coneixement i la tecnologia, amb els objectius de contribuir a l'avanç del coneixement i del desenvolupament tecnològic, la innovació i la competitivitat de les empreses, la millora de la qualitat de vida de la ciutadania, el progrés econòmic i social i un desenvolupament responsable equitatiu i sostenible, així com garantir el foment i la consecució de la igualtat.»

Quaranta-cinc. El segon paràgraf de l'apartat 1 i els apartats 2 i 4 de l'article 45 queden redactats de la manera següent :

«4. A fi que ningú quede exclòs de l'estudi en la universitat per raons econòmiques, el Govern i les comunitats autònomes, així com les pròpies universitats, instrumentaran una política de beques, ajudes i crèdits per a l'alumnat i, en el cas de les universitats públiques, establiran, així mateix, modalitats d'exempció parcial o total del pagament dels preus públics per prestació de serveis acadèmics. En tots els casos, es prestarà especial atenció a les persones amb càrregues familiars, víctimes de la violència de gènere i persones amb dependència i discapacitat, i garantir, així, l'accés i permanència als estudis universitaris.»

Quaranta-sis. El paràgraf b) de l'apartat 2 de l'article 46 queda redactat de la manera següent, i s'afigen els paràgrafs i), j) i k), amb la següent redacció:

«b) La igualtat d'oportunitats i no discriminació per raons de sexe, raça, religió o discapacitat o qualsevol altra condició o circumstància personal o social en l'accés a la universitat, ingrés en els centres, permanència en la universitat i exercici dels seus drets acadèmics.»

Disposició addicional quarta. Programes específics d'ajuda

Les administracions públiques competents, en coordinació amb les respectives universitats, establiran programes específics perquè les víctimes del terrorisme i de la violència de gènere, així com les persones amb discapacitat, puguin rebre l'ajuda personalitzada, els suports i les adaptacions en el règim docent.

Disposició addicional dotze. Unitats d'igualtat

Les universitats explicaran entre les seues estructures d'organització amb unitats d'igualtat per al desenvolupament de les funcions relacionades amb el principi d'igualtat entre dones i homes.

Llei 14/2011, d'1 de juny, de la ciència, la tecnologia i la innovació:

I com a complement a la regulació de la LOMLOU, es publica la Llei de ciència i tecnologia que afecta de manera molt evident al model d'investigació espanyol:

PREÀMBUL

La present Llei incorpora un conjunt de mesures de caràcter nou que persegueixen situar la legislació espanyola en matèria de ciència i tecnologia i innovació en l'avantguarda internacional. Entre aquestes mesures per a una «Ciència del segle XXI» destaquen la incorporació de l'enfocament de gènere amb caràcter transversal; (...).

Constitueixen, per això, reptes pendents del sistema els següents:

— (...) L'establiment d'unes regles de joc que, a més de ser operatives, eficaces i eficients, siguin equitatives, basades en la igualtat d'oportunitats, per al conjunt i per a cadascun dels agents. (...)

El capítol I estableix una llista oberta de mesures a adoptar pels agents de finançament, que giren entorn del foment de la investigació, el desenvolupament i la innovació, la inversió empresarial en aquestes activitats mitjançant fórmules jurídiques de cooperació, la valorització i transferència del coneixement, la transferència inversa, la difusió dels recursos i resultats, la capacitat de captació de recursos humans especialitzats, el suport a la investigació, als investigadors joves i a les joves empreses innovadores, la inclusió de la perspectiva de gènere com a categoria transversal, el reforç del paper innovador de les administracions públiques a través de l'impuls de l'aplicació de tecnologies emergents i la promoció de les unitats d'excel·lència, entre unes altres.

La perspectiva de gènere s'instaura com una categoria transversal en la investigació científica i tècnica, que deu ser tinguda en compte en tots els aspectes del procés per a garantir la igualtat efectiva entre homes i dones. A més, s'estableixen mesures concretes per a la igualtat en aquest àmbit.

Article 2. Objectius generals

Els objectius generals de la present llei són els següents:

k) Promoure la inclusió de la perspectiva de gènere com a categoria transversal en la ciència, la tecnologia i la innovació, així com una presència equilibrada de dones i homes en tots els àmbits del Sistema Espanyol de Ciència, Tecnologia i Innovació.

Article 4. Principis

1. El Sistema Espanyol de Ciència, Tecnologia i Innovació es regeix pels principis de qualitat, coordinació, cooperació, eficàcia, eficiència, competència, transparència, internacionalització, avaluació de resultats, igualtat d'oportunitats i rendició de comptes.

Article 5. L'avaluació en l'assignació dels recursos públics

5.2: (...) En tot cas, es respectaran els preceptes d'igualtat de tracte recollits en la Directiva Europea 2000/78/CE, del Consell, de 27 de novembre de 2000, i els principis recollits en la Carta Europea de l'Investigador i Codi de Conducta per a la contractació d'investigadors (2005/251/CE).

TÍTOL II

Recursos humans dedicats a la investigació

CAPÍTOL I

Personal Investigador al servei de les universitats públiques, dels organismes públics d'investigació i dels organismes d'investigació d'altres administracions públiques

Secció primera

Disposicions generals

Article 14. Drets del personal investigador

d) Al respecte al principi d'igualtat de gènere en l'acompliment de les seues funcions investigadores, en la contractació de personal i en el desenvolupament de la seua carrera professional.

j) A participar en els programes afavoridors de la conciliació entre la vida personal, familiar i laboral que posen en pràctica les entitats per a les quals presta serveis.

CAPÍTOL II

Especificitats aplicables al personal al servei dels organismes públics d'investigació de l'Administració general de l'Estat

Secció segona

Personal d'investigació al servei dels organismes públics d'investigació de l'Administració general de l'Estat

Article 28. Drets i deures del personal tècnic al servei dels organismes públics d'investigació de l'Administració general de l'Estat

Article 28.2. El personal tècnic que preste serveis en organismes públics d'investigació de l'Administració general de l'Estat tindrà els següents drets:

c) Al respecte al principi d'igualtat de gènere en l'acompliment de les seues funcions, en la contractació de personal i en el desenvolupament de la seua carrera professional.

h) A participar en els programes afavoridors de la conciliació entre la vida personal, familiar i laboral que posen en pràctica les entitats per a les quals presta serveis.

TÍTOL III

Impuls de la investigació científica i tècnica, la innovació, la transferència del coneixement, la difusió i la cultura científica, tecnològica i innovadora

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 33. Mesures

1. Els agents de finançament del Sistema Espanyol de Ciència, Tecnologia i Innovació impulsaran la participació activa dels agents públics d'execució en el desenvolupament de la investigació i en la implantació de la innovació per a estimular la investigació de qualitat i la generació del coneixement i la seua transferència, així com per a millorar la productivitat i la competitivitat, la societat del coneixement i el benestar social a partir de la creació d'una cultura empresarial de la innovació. A aquest efecte duran a terme, entre d'altres, les següents mesures:

j) Mesures per a la inclusió de la perspectiva de gènere com a categoria transversal en la ciència, la tecnologia i la innovació, i per a impulsar una presència equilibrada de dones i homes en tots els àmbits del Sistema Espanyol de Ciència, Tecnologia i Innovació.

TÍTOL IV

Foment i coordinació de la investigació científica i tècnica en l'Administració general de l'Estat

CAPÍTOL III

Agents d'execució dependents de l'Administració general de l'Estat o creats o participats majoritàriament per aquesta

Article 47. Organismes públics d'investigació de l'Administració general de l'Estat

1. Són organismes públics d'investigació els creats per a l'execució directa d'activitats d'investigació científica i tècnica, d'activitats de prestació de serveis tecnològics i de les altres activitats de caràcter complementari, necessàries per a l'adequat progrés científic i tecnològic de la societat, que els siguin atribuïdes per aquesta llei o per les normes de creació i funcionament. A més, l'Institut de Salut Carles III realitzarà activitats de finançament de la investigació científica i tècnica.

2. Tenen la condició d'organismes públics d'investigació de l'Administració general de l'Estat: l'Agència Estatal Consell Superior d'Investigacions Científica (CSIC), l'Institut Nacional de Tècnica Aeroespacial (INTA), l'Institut de Salut Carles III (ISCIII), l'Institut Geològic i Miner d'Espanya (IGME), l'Institut Espanyol d'Oceanografia (IEO), el Centre d'Investigacions Energètiques Mediambientals i Tecnològiques (CIEMAT), l'Institut Nacional d'Investigació i Tecnologia Agrària i Alimentària (INIA), i l'Institut d'Astrofísica de Canàries (IAC), sense perjudici de la seua pròpia naturalesa de consorci.

Disposició addicional tretze. Implantació de la perspectiva de gènere.

4. La composició dels òrgans, consells i comitès regulats en aquesta llei, així com dels òrgans d'avaluació i selecció del Sistema Espanyol de Ciència, Tecnologia i Innovació, s'ajustarà als principis de composició i presència equilibrada entre dones i homes establits per la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

5. L'Estratègia Espanyola de Ciència i Tecnologia i el Pla Estatal d'Investigació Científica i Tècnica promouran la incorporació de la perspectiva de gènere com una categoria transversal en la investigació i la tecnologia, de manera que la seua rellevància siga considerada en tots els aspectes del procés, incloent-hi la definició de les prioritats de la investigació científicotècnica, els problemes d'investigació, els marcs teòrics i explicatius, els mètodes, la recollida i interpretació de dades, les conclusions, les aplicacions i els desenvolupaments tecnològics, i les propostes per a estudis futurs. Promouran igualment els estudis de gènere i de les dones, així com mesures concretes per a estimular la presència de dones en els equips d'investigació i donar-hi reconeixement.

6. El Sistema d'Informació sobre Ciència, Tecnologia i Innovació recollirà, tractarà i difondrà les dades desagregades per sexe i inclourà indicadors de presència i productivitat.

7. Els procediments de selecció i avaluació del personal investigador al servei de les universitats públiques i dels organismes públics d'investigació de l'Administració general de l'Estat, i els procediments de concessió d'ajudes i subvencions per part dels agents de finançament de la investigació, establiran mecanismes per a eliminar els biaixos de gènere, que inclouran, sempre que això siga possible, la introducció de processos d'avaluació confidencial.

Aquests processos hauran de suposar que l'avaluadora o avaluador desconega característiques personals de la persona avaluada, per a eliminar qualsevol discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

8. L'Estratègia Espanyola d'Innovació i el Pla Estatal d'Innovació promouran la incorporació de la perspectiva de gènere com una categoria transversal en tots els aspectes del seu desenvolupament.

9. Els organismes públics d'investigació adoptaran planes d'igualtat en un termini màxim de dos anys després de la publicació d'aquesta llei, que seran objecte d'un seguiment anual. Aquests plans hauran d'incloure mesures incentivadores per als centres que milloren els indicadors de gènere en el corresponent seguiment anual.

Llei 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs

La Llei 2/2010 considera l'educació sexual com una estratègia imprescindible per a cultivar la salut sexual, previndre malalties de transmissió sexual i embarassos indesitjats, i promocionar una sexualitat plena i basada en relacions igualitàries.

CAPÍTOL III

Mesures en l'àmbit educatiu

Article 9. Incorporació de la formació en salut sexual i reproductiva al sistema educatiu

El sistema educatiu contemplarà la formació en salut sexual i reproductiva com a part del desenvolupament integral de la personalitat i de la formació en valors, incloent-hi un enfocament integral que contribuïska:

- A la promoció d'una visió de la sexualitat en termes d'igualtat i coresponsabilitat entre homes i dones, amb especial atenció a la prevenció de la violència de gènere, d'agressions i d'abusos sexuals.

- Al reconeixement i l'acceptació de la diversitat sexual.
- Al desenvolupament harmònic de la sexualitat d'acord amb les característiques dels joves.
- A la prevenció de malalties i infeccions de transmissió sexual, i especialment del VIH.
- A la prevenció d'embarassos no desitjats, en el marc d'una sexualitat responsable.
- A la incorporació de la formació en salut i salut sexual i reproductiva al sistema educatiu; es tindran en compte la realitat i les necessitats dels grups o sectors socials més vulnerables, com ara el de les persones amb discapacitat, i es proporcionarà, en tot cas, a aquest alumnat informació i materials accessibles i adequats a la seua edat.

Article 10. Activitats formatives

Els poders públics donaran suport a la comunitat educativa en la realització d'activitats formatives relacionades amb l'educació afectivosexual, la prevenció d'infeccions de transmissió sexual i els embarassos no desitjats, i facilitaran informació adequada als pares i mares.

Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre (LOMCE), que modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig (LOE)

Aquesta norma, en l'apartat U de l'article únic, modifica la redacció de l'apartat I de l'article 1 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

l) El desenvolupament en l'escola dels valors que fomenten la igualtat efectiva entre homes i dones, així com la prevenció de la violència de gènere.

2. NORMATIVA AUTONÒMICA

Estatut d'Autonomia

La Comunitat Valenciana assumeix en l'Estatut d'Autonomia un fort compromís amb la igualtat i contra la violència de gènere. Així figuren, en els articles 10.3 i 11, els compromisos necessaris per a fer efectiva aquesta igualtat de gènere i per a abordar els principis bàsics d'igualtat entre les dones i els homes, en particular en matèria d'ocupació i treball, així com en protecció social contra la violència, especialment contra la violència de gènere.

[La Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat Valenciana, per a la igualtat entre dones i homes](#)

La Llei d'igualtat valenciana estableix, en l'article 5.1, que Llei d'ordenació general del sistema educatiu assenta els principis per a avançar cap a un sistema coeducatiu, entés com a model d'ensenyament basat en la formació en igualtat entre sexes, el rebuig de tota forma de discriminació i la garantia d'una orientació acadèmica i professional no esbiaixada pel gènere. De la mateixa manera, l'article 5.2 assenyalava que des del sistema coeducatiu d'ensenyament es potenciarà la igualtat real de dones i homes, en totes les seues dimensions: curricular, escolar i altres. En l'article 8, relatiu a la formació en igualtat, estableix que l'administració autonòmica competent en matèria educativa establirà i fomentarà els mecanismes de formació, control i seguiment, adaptats als diferents nivells d'ensenyament (Infantil, Primària, Secundària i universitària), per a implantar i garantir la igualtat de sexes en el sistema educatiu valencià mitjançant l'aprovació i el seguiment de l'execució de plans anuals de coeducació en cada nivell educatiu.

Aquests fets han reforçat la creença que la igualtat d'oportunitats de dones i homes s'ha aconseguit en l'àmbit educatiu. El miratge es veu enfortit en la mesura que els resultats de les xiques són superiors, el seu rendiment acadèmic en totes les etapes és millor, la seua taxa de fracàs i abandó escolar és inferior i el seu accés a les carreres reconegudes tradicionalment com a masculines és cada vegada major.

No obstant això, els estudis ens mostren que les relacions entre xiquetes i xiquets, xiques i xics continuen sent asimètriques i es donen nombroses situacions basades en l'abús; que les capacitats, habilitats i projectes de vida continuen estant lligades al gènere; que en els continguts curriculars les aportacions de les dones no estan visibilitzades, i que el sexisme i la violència de gènere són realitats que estan incidint en el desenvolupament de la vida d'adolescents i joves.

[Llei 7/2012, de 23 de novembre, de la Generalitat, integral contra la violència sobre la dona en l'àmbit de la Comunitat Valenciana](#)

Finalment, la Llei valenciana contra la violència sobre la dona incideix també, com no podia ser d'una altra manera, en la importància d'una adequada estratègia coeducativa com a millor eina per a combatre aquesta violència.

TÍTOL II

Mesures de la Generalitat per a fer front a la violència sobre la dona

CAPÍTOL I

De la prevenció de la violència sobre la dona

Article 21. Prevenció de la violència sobre la dona

Per prevenció de la violència sobre la dona s'entendrà, en aquesta llei, el conjunt d'activitats o mesures que poden adoptar-se en totes les esferes de l'àmbit social amb la finalitat d'evitar-la.

Secció primera

Mesures de prevenció en l'àmbit educatiu

Article 22. Coeducació

1. La Generalitat, a través dels departaments competents en matèria d'educació i igualtat, desenvoluparà les mesures necessàries per a eliminar prejudicis i pràctiques basats en la desigualtat i en l'atribució d'estereotips sexistes.
2. La Generalitat, a través de la convivència escolar en centres educatius de la Comunitat Valenciana, impulsarà l'elaboració d'estudis i investigacions que permeten conèixer la realitat d'aquest fenomen en l'àmbit escolar, i proposarà mesures per a previndre les conductes violentes entre xiquets i xiquetes des d'edats primerenques.
3. Així mateix, s'impulsaran mesures tendents a millorar les habilitats educatives de pares i mares a fi que formen els seus fills i filles en el respecte als drets dels altres.

Article 23. Currículums educatius

- La Generalitat garantirà que en els programes d'ensenyament que s'impartisquen en els centres educatius de la Comunitat Valenciana no s'incloguen continguts discriminatoris contra les dones per raó del seu sexe, ni que justifiquen la violència sobre la dona, hi siguen permissius o la inciten
- La Generalitat fomentarà en aquests contingudes la igualtat de sexes i educarà en valors, destacant el respecte a la dignitat de la persona i la necessitat d'eradicar la violència sobre la dona.
- La Generalitat revisarà i adaptarà el contingut dels llibres de text i altre material

educatiu a les prescripcions d'aquesta llei, i supervisarà, a través de la Inspecció de l'Administració educativa, que s'ajusten als principis de l'educació en igualtat.

Article 24. Consell Escolar Valencià

- a. El Consell Escolar Valencià, com a òrgan consultiu suprem i de participació social en la programació general de l'ensenyament de la Comunitat Valenciana, supervisarà les matèries que conformen els programes d'ensenyament i emetrà dictàmens en els casos en què se susciten dubtes quant al seu contingut.
- b. Amb aquest fi, el Consell Escolar Valencià haurà d'incloure entre els seus membres, almenys, una persona experta en matèria de violència sobre la dona i igualtat, en representació de la Generalitat.
- c. Així mateix, incorporarà al seu informe anual les mesures educatives que suggereix que s'adopten per a fomentar la igualtat i eradicar la violència sobre les dones.

Article 25. Escolarització

Sense perjudici de les ajudes en l'àmbit educatiu recollides en l'article 41 d'aquesta llei, la Generalitat assegurarà l'escolarització immediata en centres d'educació sustentats amb fons públics dels fills i filles, acollits i/o tutelats menors d'edat de les dones que es veguen afectades per canvis de domicili, que obeïsquen a motius de seguretat en situacions de violència sobre la dona.

De la mateixa manera, en aquests casos, i tot i que ja no estiguen cursant estudis obligatoris, es facilitarà el trasllat de matrícula o se'ls assignarà un institut o un centre universitari pròxim al nou domicili de residència.

Article 26. Ensenyament universitari

La Generalitat i les universitats de la Comunitat Valenciana, en els seus respectius àmbits de competència, fomentaran els estudis universitaris i superiors en general, en matèria d'igualtat de gènere i de lluita contra la violència contra les dones.

CAPÍTOL IV

Formació i especialització de les i els agents implicats

Article 37. Formació en matèria de violència sobre la dona

1. La Generalitat impulsarà la formació contínua i especialitzada en violència sobre la dona del personal al servei de l'Administració, especialment de qui treballa en l'atenció i eradicació d'aquest fenomen o hi col·labore, i prestarà especial importància a les professions de l'àmbit judicial, educatiu, sociosanitari i policial.

3. La conselleria competent en matèria d'educació, a través del conjunt de mesures del Pla de prevenció de la violència i promoció de la convivència (PREVI) i del Pla de formació permanent del professorat de la Comunitat Valenciana, inclourà les accions formatives específiques sobre violència sobre la dona, amb la finalitat de millorar la prevenció i impulsar la detecció precoç d'aquests casos de violència. En les accions formatives específiques també participaran el professorat de treball social, psicologia i pedagogia que estiga exercint les seues funcions en els centres educatius.

Article 40. Situacions de violència sobre la dona en les aules

5. El personal docent que detecte en els centres escolars qualsevol actuació discriminatòria o conducta vexatòria per raó del sexe, o que tinga coneixement d'aquest tipus de situacions en l'entorn familiar o relacional de l'alumnat, haurà de posar-ho immediatament en coneixement de la direcció o de la persona responsable del centre, que, també sense dilació, ho comunicarà al departament competent en matèria d'educació, sense perjudici que també done compte immediat a l'òrgan competent dels casos que presenten indicis de delictes o falta, d'acord amb els protocols d'actuació que s'establisquen a aquest efecte.

El departament competent en matèria d'educació, a través d'aquests protocols, adoptarà totes les mesures pertinents per a la protecció i assistència dels menors, i entre aquestes, formular denúncia davant dels òrgans judicials o de la fiscalia, si escau.

6. La Inspecció educativa, dependent del departament de la Generalitat amb competències en educació, sense perjudici de les competències d'unes altres administracions o autoritats, supervisarà en aquest àmbit el compliment de la llei.

ANNEX II

PROPOSTA DE MODEL DEL PLA D'IGUALTAT DE CENTRE

Característiques del pla d'igualtat. Ha de participar dels mateixos principis que inspiren el Pla director de coeducació: transversalitat, visibilitat, inclusió, paritat i valors democràtics.

ESTRUCTURA

- Diagnòstic previ
- Objectius
- Accions
- Avaluació del diagnòstic

Camp d'acció: obtenir dades sobre l'evolució desagregada per sexe dels aspectes següents:

- Conflictivitat en el centre
- Rendiment escolar
- Abandó escolar primerenc
- Itineraris acadèmics triats
- Ús dels patis escolars i d'altres espais extraescolars

Objectius prioritaris

- Incorporar la perspectiva de gènere i la coeducació com a elements estratègics en els documents d'ordenació acadèmica, planificació, formació i innovació educativa, perquè els centres revisen i milloren els seus documents, decisions i accions.
- Integrar la coeducació en el projecte educatiu de centre i en els plans que l'integren tot incidint en l'organització escolar, en el currículum i en les competències.

Accions prioritàries

- Accions i mesures per a evitar la socialització diferenciada i els estereotips de gènere.
- Utilització del llenguatge i d'imatges inclusives en el desenvolupament de l'activitat escolar.
- Inclusió de les dones i de les seues produccions culturals i científiques en els continguts didàctics d'Educació Infantil, Primària, Secundària Obligatoria i postobligatòria.

- Inclusió de l'ètica de les cures des de la perspectiva de gènere.
- Accions i mesures per a l'educació socioemocional, afectiva i sexual en tots els nivells educatius, per a detectar i previndre la violència de gènere.
- Mesures per a l'acceptació de la diversitat de gènere, orientacions sexuals, models de família i formes de convivència.
- Mesures per a la convivència positiva i la resolució de conflictes (acció tutorial, metodologies cooperatives o millora de la mediació escolar) per a previndre tot tipus de violència i assetjament escolar.
- Promoció del principi de presència equilibrada de dones i homes en els òrgans de direcció i gestió dels centres escolars.
- Consolidació de la formació, el perfil i les competències de la figura de la persona coordinadora d'igualtat i convivència.
- Realització d'activitats en les dates commemoratives de la igualtat i durant el curs escolar, en les quals es ressalten els èxits de les dones i el rol reproductiu com a paradigma per als dos sexes.
- Promoció d'actituds igualitàries i de relacions simètriques entre xiques i xics.
- Promoció d'actituds de respecte entre totes les opcions de gènere, en tota la seua diversitat.
- Revisió de la programació anual del centre i de les programacions de cada àrea i matèria per a garantir que es realitzen des del marc de la coeducació de manera coherent i coordinada.
- Revisió de si es fa un ús igualitari dels espais, patis i altres espais d'estudi, debat o presa de paraula.

ÀMBIT D'APLICACIÓ: centres educatius d'Educació Infantil, d'Educació Primària, d'educació especial, de Secundària i de Batxillerat, i de Formació Professional; centres de formació de persones adultes, i centres d'ensenyaments de règim especial.

VIGÈNCIA: quatre anys.